

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Portugalia. — Anglia. — Francya. —
Holandya. — Włochy. — Niemce. — Prusy.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Obwieszczenie.

Lwów, 29. stycznia. Gdy między przebywającą tutaj klasą służących znajdować się mogą ludzie podejrzani i niebezpieczni płci obojej, którzy utrzymaniu spokoju i porządku szkodliwymi staćby się mogli, a co do zakresu działalności obwieszczeń z dnia 13. marca i 26. maja r. z. pewne wątpliwości wszczęto, dla usunięcia więc wszelkiego błędnego wykładu pomienionych obwieszczeń podaje się do powszechnej wiadomości, iż równie służący przy wejściu w służbę i opuszczaniu tejże, jak równie panowie służbodawcy przy przyjmowaniu i uwalnianiu służących winni są o tem do Starostwa Grodzkiego uczynić doniesienie, w przeciwnym razie służący ulegną karze aresztu, a panowie służbodawcy karze pieniężnej, która do wysokości stu zlr. m. k. oznaczoną być może, a gdyby tej w przeciągu dni 3 na korzyść funduszu ubogich nie uiszcili, kara aresztu na nich rozciągniętą zostanie.

Do zameldowania dotąd niemeldowanych służących wyznacza się termin do dnia 10. lutego 1850.

Z c. k. wojskowej Komendy miasta.

Kleinberg,
Generał-major.

Wiedeń, 1. lutego. Jutro dnia 2. lutego 1850 wyjdzie w Wiedniu i będzie rozestany VII. zeszyt dziennika rządowego ustaw państwa, który d. 14. stycznia 1850 wyszedł tymczasem tylko w niemieckim języku, teraz w niemieckim i czeskim języku.

Sprawy krajowe.

Lwów, 30. stycznia. Wojciech Hławaczek, tutejszy fabrykant zapalek, który za zaniedbanie meldowania obcego czeladnika stolarskiego, wyrokiem od wysokiej władzy zatwierdzonym z dnia 31. grudnia 1849 na karę pieniężną stu zlr. m. k. skazanym został, tę karę złożył, która w skutek rozporządzenia c. k. komendy armii krajowej z dnia 14. stycznia r. b. l. 1405 c. u. c. kasie tutejszego instytutu ubogich oddana została.

Z Prezydium Magistratu kr. stołecznego miasta Lwowa.

Uwiedomienie.

Lwów, 26. stycznia. Stosownie do §. 19 Statutów z roku 1849 odbędzie się dnia 15. lutego r. b. o godzinie 10 przed południem w sali ratuszowej, **posiedzenie Towarzystwa galicyjskiej kasy oszczędności**, o czem Nadkurator Zastępca Członków Towarzystwa niniejszem zawiadamia.

Od Kuratorjum galicyjskiej kasy oszczędności.

Wiedeń. W dobrze zawiadomionych towarzystwach politycznych mówią z wszelką pewnością, że papież pomimo znanego listu prezydenta republiki francuskiej, w żadnej mierze nie myśli odstąpić od zasad, które w swoim ostatnim motuproprio wyłożył. — W zaprowadzić się mającej radzie (Consulta) ma zawsze jeden z kardynałów przydywać, a najważniejsze urzędy w państwie kościelnym mają i nadal być sprawowane przez prałatów. Stanowisko urzędników świeckich będzie ściśle ograniczone i uregulowane równie jak ich liczba. W takim składzie rzeczy niespełnią się wcale życzenia partyi, która chce sekularyzacyi wszystkich urzędów in patrimonio Sancti Petri. Słychać, że Neapol i Hiszpania, a poczęści także i Francya oświadczyły się za papieżem w jej delikatnej sprawie, która stanowczo wpływa na los całych Włoch. (Kor.lit.)

(Ułatwienie dla podróżujących do Królestwa Polskiego.)

Wiedeń, 31. stycznia. Równie jak z końcem przeszłego roku rząd rosyjski pewnym kategoriom chcących podróżować do kró-

lestwa Polskiego ułatwił tę podróż co do widowania paszportów, tak też podobne ułatwienie przyznane zostało następującym klasom podróżujących do Rosyi, jako to: 1) wszystkim osobom należącym do stanu kupieckiego, jeżeli sami lub też z familią chcą odbyć podróż do Rosyi, wyjąwszy jednak tak zwanych komisantów handlowych (commis voyageurs); 2) cudzoziemcom, którzy zniewoleni są z swymi familiami jechać do Rosyi w sprawach sukcesyi, odebrania należytości i w innych sprawach sporach, skoro się wykażą potwierdzeniem podanego przez nich celu podróży; 3) cudzoziemcom osiadłym w Rosyi, lub których familie w tem państwie stale przebywają i tylko na jakiś czas Rosyę opuścili. Ułatwienie przyznane tym kategoriom na tem zależy, iż rosyjska ambasada w Wiedniu może wzywować ich paszporta do Rosyi bez przeszkody i zwłoki, niezasięgając jak potąd pozwolenia od rządu rosyjskiego. Należy tylko, aby osoby podróżujące przyłączyły dowody co do celu podróży, a jeżeli ze sobą biorą służących, ręczyły za ich dobre sprawowanie się.

(O projekcie ministra oświecenia względem uregulowania pensyi dla nauczycieli gymnazyalnych.)

Wiedeń, 31. stycznia. Minister oświecenia i nauk publicznych wyłuszczył w projekcie Najjaśniejszemu Cesarzowi powody, dla czego niepodobna przywieść do skutku rozporządzeń zmierzających do polepszenia nauki gymnazyalnej, jeżeli sumiennym nauczycielom, których pensya zaledwo wystarcza na opędzenie najnaglejszych potrzeb, nie będzie wynagrodzony ten uboczny zarobek, który im dotychczas daniem tak zwanych korepetycyj prawnie był pozwolony, a który częstokroć był powodem do skarg na zaniedbanie nauki w szkole i na parcjalność nauczycieli dla tych uczniów, którzy na korepetycyę chodzili. Zupelnie nowa regulacya pensyi dla nauczycieli gymnazyalnych musi być wzięta pod obrady przy stanowczem organizowaniu gymnazyów już dla powyżej przytoczonych powodów, już dla tego, że lica i studia filozoficzne teraz z gymnazyami są połączone, dla tego też i pensye przynależnych profesorów według odpowiedniego rozmiaru uregulować wypadnie.

A że stanowcze uregulowanie na teraz jeszcze nie da się uskutecznić, przeto proponuje minister, aby Najjaśniejszy Cesarz tymczasowie dla nauczycieli gymnazyalnych na dodatek do pensyi zezwolił. Względ ten ma być zastosowany do nauczycieli oplacanych z funduszu naukowego przy gymnazyach w tych krajach, które dawniej zwykłe nazwą „niemieckich i sławiańskich krajów oznaczano; lecz oraz należy korepetycyę zakazać; ale z powodu wyłuszczonej właściwych stosunków nie może być powyższe rozporządzenie rozciągnięte na gymnazyja w Lombardzko-Weneckiem królestwie, w Węgrzech, Siedmiogrodzie, w Kroacji, Sławonii i na Wojskowym Pograniczu.

Przeto w krajach koronnych, o których tutaj mowa, jest obecnie 82 gymnazyów, a między temi 38 gymnazyów rządowych. — W tych 38 gymnazyach znajduje się, nielicząc w to nauczycieli religii, 266 profesorów, z których 131 nie mają żadnego, a 25 mają decennialny dodatek po 100 zlr., 17 zaś obdarzeni są jednym, a 93 dwoma trzecimi częściami decennialnego dodatku. Minister proponuje więc, aby nauczycielom przy namienionych 38 gymnazyach aż do stanowczego uregulowania pensyi dodatek 200 zlr. zezwolono. Dodatki te wymagałyby niemal o 30,700 zlr. większego kosztu, ale takowy zmniejszy się przeto, że wiele posad nauczycieli gymnazyalnych zajmują teraz supleńci, którzy do podobnego względu żadnego prawa rościć sobie nie mogą. Również i pensye katechetów gymnazyalnych (700, 600 i 500 zlr.) są widocznie za małe; jednakże potrzeba zaradzenia temu nie jest tu tak nagląca, jak co się tyczy nauczycieli gymnazyalnych, którzy są ojcami familii; natomiast uważa minister dla przytoczonych powodów za rzecz stosowną zezwolić dla nowych prowizorycznych dyrektorów przy 35 gymnazyach remuneracyę po 300 i 200 zlr. Poczem na propozycyę ministra wyszła następująca najwyższa decyzya:

„Zezwalam na te propozycyę i polecam ich wykonanie Mojemu ministrowi oświecenia i nauk publicznych.

Wiedeń, 29. grudnia 1849.

Frańciszek Józef m. p.

(Wykaz banku. — Projekt ministra handlu względem organizacyi centralnej władzy morskiej.)

Wiedeń, 31. stycznia. Według wykazu bankowego z dnia 29. stycznia 1850 wynosi obieg banknotów sumę 250,326,428 zlr., na to znajduje się w gotowych pieniądzech i sztabach srebrnych suma 30,541,485 zlr. Na potrącenie długu państwa w sumie 96,948,768 zlr. 28 kr., wpłynęło 6,973,263 zlr. 7 kr. z sardyńskiej indemnizacyi kosztów wojennych, a z pożyczki 4½ procentowej 40,675,041 zlr. 28 kr. m. k.

Jego Cesarska Mość raczył nadać najwyższą sankcyę projektowi ministerstwa handlu względem organizacyi centralnej władzy morskiej (governo centrale marittimo), która to ustawa wkrótce będzie ogłoszona. Wykazano w niej potrzebę zaprowadzenia w urzę-

dach żegluga morskiej w całym ich zakresie jak największej jedno-stajności. Tym końcem przystapiono do założenia władzy centralnej w Tryeście pod zwierzchnictwem ministerstwa handlu. Głównem zadaniem tej władzy jest nadzór nad całą żeglugą austriacką, rozpoznawanie i ocenienie istotnych potrzeb tej gałęzi przemysłu, równie jak przedsięwzięcie stosownych do tego kroków we wszystkich krajach koronnych. Pod zwierzchnictwem tej władzy zostają wszystkie urzęda portowe, sanitarne i lazaretowe. (Kor. lit.)

(Zaburzenie w Montenegro.)

Wiedeń, 31. stycznia. Według bezpośrednich doniesień jednego z południowo-słowiańskich dzienników panuje w Montenegro wielkie zaburzenie; Car miał do Władki napisać list własnoręczny w którym go usilnie wzywa, aby się starał utrzymać spokój w całym terytorium montenegrońskim. Z tego powodu wybuchło formalne powstanie między ludnością tamtejszą, podpalono jeden z gmachów publicznych i postanowiono wbrew wyraźnym rozkazom władzy publicznej, iść na pomoc także w powstaniu będącym Gerblianom. (K. I.)

(Ważne wiadomości z Grecyi.)

Wiedeń, 1. lutego. Paropływem, który 30. stycznia zawinął z Lewanty do Tryestu, nadeszły bardzo ważne wiadomości z Grecyi z dnia 22. grudnia. Angielska eskadra pod wice-admirałem Parker zawinęła dnia 11. do portu Salaminy. Dnia 16. otrzymał pan Londos grecki minister spraw zagranicznych od angielskiego pełnomocnika Sir Wyse ratyfikację tej treści, że wice-admirał chce się z nim osobiście rozmówić. Konferencya nastąpiła tego samego dnia o drugiej godzinie z południa. W obecności wice-admirała oświadczył angielski dyplomata, że komendant eskadry otrzymał od angielskiego rządu wyraźny rozkaz, niektóre zadawnione, a od greckiego rządu zawsze w niepamięć puszczane zaległości w razie potrzeby przemocą odebrać. Daje się rządowi dwadzieścia cztery godzin do namysłu; skutki dłuższego zaniedbania niech Grecya sama sobie przypisze. Pan Londos odpowiedział, że w tej mierze musi od króla i rady ministeryalnej zasięgnąć instrukcyi. Sir Wyse opuścił wraz z swoim personelem miasto i udał się na okręt angielski, przytem wezwał wszystkich w Atenach przebywających Anglików, aby uczynili to samo. Stosunki dyplomatyczne tymczasowie nie są jednak przerwane, lecz będą utrzymywane z okrętu, który na swój pokład przyjął pełnomocnika. Należitości Anglii wynoszą około 1½ miliona drachmów, i stanowią indemnizację, co ją angielskim i jónskim poddanym za różne szkody wypłacić należy; nie masz w tem należitości rządowej. Uplęno kilka godzin najprzykrzejszego wrażenia, aż oto nagle rozeszła się wiadomość, że flota angielska przeskadza greckim handlowym okrętom wypłynąć z portu, mówiono także głośno, że Anglicy zajęli w zastaw Pirej tudzież Syra. Rząd grecki odbywszy radę ministeryalną, do której wezwał także członków Areopagu, odrzucił tymczasowie żądania Anglików. Lud jest do najwyższego stopnia rozjątrzony. Można się obawiać scen gwałtownych. Rosyjska i francuska dyplomacya zdaje się w tej sprawie solidarnie postępować na korzyść Grecyi.

(Izba adwokatów. — Rozporządzenie ministeryalne względem docentów prywatnych.)

Praga, 25. stycznia. Dziekan tutejszych doktorów prawa uwiadomił wszystkich adwokatów krajowych, że ministeryum sprawiedliwości przyzwoliło na zaprowadzenie izby adwokatów; trybunał jednak apelacyjny ma tego przestrzegać, by rzecz ta przyszła do skutku po formie prawa a mianowicie według brzmienia § 3, 4 i 5 porządku dla adwokatów przepisanego. Z tego więc powodu odbędzie się w Carolinum wielkie zgromadzenie wszystkich adwokatów krajowych dla naradzenia się względem utworzenia izby adwokatów tudzież wyboru wydziału i prezydenta.

— Według najnowszego rozporządzenia ministra publicznego oświecenia z 15. grudnia 1849 utracą każdy docent prywatny prawo nauczycielstwa, jeżeli przez ciąg czterech po sobie następujących semestrów nie korzystał z udzielonego mu pozwolenia dawania odczytów w którymkolwiek instytucie naukowym lub oddziale szkolnym, do którego właściwie należy. Gdyby przeto chciał znowu jako docent prywatny wystąpić, natenczas winien jest poddać się na nowo przepisanej egzaminowi, od którego może go tylko ministeryum oświecenia uwolnić. (Prag. Z.)

(Wyrok sądu wojennego.)

Peszt, 24. stycznia. Dzisiejsza Pester-Zeitung zawiera następujący wyrok sądu wojennego:

Jerzy Kolosi, rodem z Kövesd Weissenburgskiego komitatu w Siedmiogrodzie, mający lat 24, katolik, bezżenny, słuchacz filozofii w uniwersytecie Pesztyńskim, później oficer w armii buntowników, zeznał podczas prawnej indagacyi, że po otrzymanej wiadomości o przybyciu przysłanego tutaj od Jego c. k. Mości jako pośła pokoju c. k. feldmarszał-lejtnanta Franciszka Filipa hrabi Lamberg uzbroidł się 28. września 1848 popołudniu w dwa ostro nabite pistolety i w szeroki oręż, i pospieszył na most łyżwowy, a postrzegłszy tam pomienionego hrabię, wymierzył do niego natychmiast oba pistolety, lecz na ten raz jeszcze zaniechał jego zabicia, gdyż zebrana tłuszcza głośno domagała się, aby go do izby reprezentantów odstawiono, poczem w towarzystwie rozjuszonego tłumu włókł nie-szczęśliwą ofiarę swoją aż do kaplicy ś. Jana; za przybyciem na to miejsce, ugodził go potężnie orężem w głowę, w skutek czego nie-szczęśliwy hrabia padł na ziemię, a rozbestwiona tłuszcza zaczęła mu zewsząd śmiertelne zadawać ciosy. Kolosego zaś jako jego mordercę pochwyliła na swe ramiona i wraz z krwawym jego orężem śród ogromnych okrzyków w uroczystym orszaku nosiła po ulicach miasta.

Jerzy Kolosi został dnia 18. b. m. od wojennego sądu uznany winnym zbrodni zabójstwa i na mocy 30. artykułu wojennego kódexu skazany na śmierć przez powieszenie, któryto wyrok przez Jego Excelencyę c. k. komendanta armii Feldzeugmajstra barona Haynau potwierdzony, natychmiast publikowano i dzisiejszego dnia wykonano. (W. Zeit.)

(Obwieszczenie rządowe.)

Peszt, 26. stycznia. Jego Excelencya baron Haynau wydał tu następujące obwieszczenie:

„Niektórzy źle myślący, nie przekonani jeszcze i nieprzestrzeżeni dostatecznie smutnymi następnościami sprowadzonymi na ten kraj przez obalamucenie i kłamstwo, starają się bez ustanku rozsiewaniem rozmaitych najnieudorzeczniejszych wieści utrzymywać umysły ludności w ciągłym niepokoju.

Tym złośliwym zabiegiem wywierającym tak szkodliwy wpływ na publiczne stosunki krajowe równie jak na pomyślność każdego wiernego poddanego z osobna, zdołam jednak zapobiedz ze zwykłą siłą i energią.

Oświadczając przeto niniejszem, że moja dawniejsza proklamacya, mocą której każdy twórca lub rozsiewacz podburzających i kłamliwych wieści podpada prawom wojennym, i przypominając ją teraz znowu ku powszechnemu i najściślejszemu zachowywaniu, wydaję oraz do wszystkich przynależnych władz tego kraju koronnego najsurowszy rozkaz, aby każdego takiego rozsiewacza niepokojących fałszywych wiadomości bez pobłażania aresztowano i przystawiono do najbliższego sądu wojennego dla exemplarycznego ukarania.

Peszt, 25. stycznia 1850.

(W. Z.)

(Ogłoszenie urzędowe.)

Wenecya. Jego Excelencya feldmarszałek hrabia Radetzky, cywilny i wojenny gubernator lombardzko-weneckich prowincyj, uwzględniając obecne stosunki finansowe miasta Wenecyi i przyległych gmin, Burano, Murano, Malamocco, Chioggia i Pellestrina, rozporządził, aby dodatek podatkowy postanowiony do umorzenia „Karty komunalnej“ po 25 centesimi od każdego lira, który w podatkach ma być płacony na rok 1850, był niżony na 5 centesimi.

Od c. k. namiestnictwa dla prowincyj weneckich.

Wenecya, 25. stycznia 1850.

(W. Z.)

(Kurs wiedeński z 1. lutego 1850.)

Obligacye długi państwa 5% — 95¼; 4½% — 84¼; 4% — 74. 3¾% — 50¼. Akcye bank. 1130. Losy z 1834 roku — 173; z 1839 r. — 109. Akcye kolei półn. 110¼.

Portugalia.

(Stan rzeczy w Portugalii.)

Dziennik Daily News bliższe daje szczegóły stanu i spraw publicznych w Portugalii przytaczając listy pisane z Lizbony dnia 9. stycznia:

Lizbona, 9. stycznia. W skutek surowych rozporządzeń dla zapobieżenia przemyślnictwu, okazała się w dochodach państwa na miesiąc grudzień przewyżka 1100 funtów szter. — Zasie 20. grudnia wypadki rżucają jasne światło na rozpadnięty na partye lud portugalski. Podczas gdy oficerowie lizbońskiej załogi w rocznicę bitwy pod Torres Vedras wieszowali panu Saldanha odniesionego w tym dniu zwycięstwa, legitymiści tudzież publiczność miasta Braga zaczęli wznosić modły za tych, którzy pod Torres Vedras i Braga polegli, ztąd też wiadomości z prowincyi są bardzo niepokojące. Rząd użył obszernych środków dla zabezpieczenia spokojności, ale pomimo to zostaje w wielkiej obawie. Gubernatorowie różnych miast, będący oraz deputowanymi otrzymali rozkaz, pozostać na swych posadach i mieć się na ostrożności.

Nieukontentowanie nie jest wymierzone przeciw osobie hrabi Thomar, lecz przeciw ministrom konstytucyjnym. Przewodzący partyi rewolucyjnej starają się wszelkimi sposobami zjednać sobie legitymistów, gdyż bez ich przyczynienia się nie mogliby nic działać, a ci wiedzą bardzo dobrze, jaką wartość mogą pokładać w przyrzeczeniach partyi rewolucyjnej, i wolą tworzyć frakcyę niezawisłe działającą. Partya rewolucyjna spodziewa się oprócz tego pozyskać wielką część ludu tem udawaniem, że wielkie mocarstwa postanowiły na żaden sposób nie interweniować; lecz Narwacz oświadczył, że na najmniejszy ruch insurekcyjny wkroczy z armią do Portugalii. Prawda, że zanosi się na to, że także w Hyszpanii panuje jakies konwulsyjne zburzenie. W Evora odkryto daleko rozgałęziony spisek, znaleziono wielki zasób broni, i ogłoszono plan, według którego w czasie, gdy wojsko będzie znajdować się w kościele, miano jego broń opanować. Dzienniki portugalskie dają zły przykład swoją polemiką brutalską. Wszczęta w nich główna kwestya brzmi: która forma rządu jest lepsza, liberalna czy miguelistowska? Kwestya ta przeszła całkiem w lud z swoją kensekwencyą.

Zeszłego roku poszedł był bardzo w górę handel winem i oliwą. — Do Tagu zawinęła angielska z siedmiu wojennych okrętów składająca się flota. — Między wojskiem sroży się choroba zapalenia oczu, na którą już wielu żołnierzy oślepiło. — Niebezpieczeństwo na gościńcach przeszkadza wielu parom i deputowanym udać się do Lizbony. Publiczność czeka z wielkiem nateżeniem na pierwsze kroki izby parów. Dotychczas zajmowały się izby szczególnie utworzeniem biur. W izbie deputowanych mianowany jest powtórnie mowcą zaproponowany przez rząd brat hrabi Thomar, który z godnością pełnił ten urząd na dwóch ostatnich sesjach parlamentarnych. Avila i Ferreri, którzy będąc mianowani ministrami złożyli swe posady deputowanych, zostali znowu obrani. Minister finansów dał już na wę-

zwanie jednego deputowanego zapewnienie, że wkrótce przedłoży wykaz budżetu, i że nie trzeba się obawiać bankructwa publicznego skarbu, gdyż jego rozporządzenia i banknoty lizbońskie mają bardzo pomyślny skutek. Pomimo to niedobór w skarbie publicznym wynosić będzie około 2000 kontos. (Daily News.)

Anglia.

(Agitacye Cobdena.)

Londyn, 25. stycznia. Cobden odbywa jeszcze ciągle podróże agitacyjną, a we wtorek wieczór był na wielkim zgromadzeniu w Sheffield, gdzie około 2000 wyborców się znajdowało wraz z najznakomitszymi liberałami miasta i z przyległych okolic. Wolność handlu, reforma finansów i parlamentu wraz z kwestyą kolonialną były znowu przedmiotem obrad. O reformie parlamentowej wyrzekł Cobden dokładniej swoje zdanie i okazał nierówność zastępstwa w różnych hrabstwach kraju. Równe prawo zastępstwa hrabstw stosownie do kwoty podatkowej i liczby ludności, uważa za pierwszy krok parlamentowej reformy, nim się do rozszerzenia prawa wyborów przystąpi.

Francya.

(Posiedzenie izby prawodawczej z dnia 26. stycznia.)

Paryż, 26go stycznia. Na wstępie dzisiejszego posiedzenia izby prawodawczej przedłożył pan Thiers sprawozdanie komisji o środkach organizowania wsparcia publicznego. Potem przystąpiono stosownie do porządku dziennego do dyskusji nad wnioskiem jenerała Baraguay d'Hilliers względem zmodyfikowania dekretu z 18. lipca 1848 tyczącego się szkoły politechnicznej i wojskowej. Charras wyłożył różnicę, jaka zachodzi między temi zakładami a innymi szkołami. Dyplomy tych zakładów są daleko ważniejsze, zapewniają bowiem uczniom urząd albo stopień wojskowy. Z tego powodu oświadczył się mowca przeciw wnioskowi. Koncesye jakie jenerał Baraguay d'Hilliers uczniom przyznaje, są ilusoryczne. To samo tyczy się modyfikacji zaproponowanych przez komisję; następnie usiłuje mowca dowieść z historyi niestosowność projektu pana Kerdel przeciw bezpłatnemu udzielaniu nauk w tych zakładach. Pierwsza republika dla tego mniejsze przyznała koncesye uczniom tych szkół, ponieważ życie wtenczas było tańsze. Następnie za czasów cesarstwa, kiedy arystokratyczne i monarchiczne dążności wzięły górę, utrudniono z powodów finansowych przystęp do tych szkół. Mowca zakończył swoją mowę usilnem wezwaniem, aby zgromadzenie zatrzymało ten dekret. Charles Dupin dowodził, że te sumy nie dadzą się użyć korzystnie. Mówiąc o odwiedzeniu szkoły zrobił mowca uwagę, że dzieci ludzi ubogich często nie rozumieją tego co im się wyklada. To wywołało wielki hałas na lewej stronie, tak iż przydujący odebrał głos panu Geau, który potem wstąpił na mównicę. Dep. Tracy zbijał niektóre data historyczne, które pan Charras na poparcie zatrzymania dekretu przytoczył. Jenerał Gourgaud mówił przeciw wnioskowi, sądząc iżby to było rzeczą wielce niesprawiedliwą, gdyby w terażniejszym czasie, gdzie równie ubodzy jak bogaci obowiązani są do służby wojskowej, zamykać ubogim przystęp do wyższych stopni w armii. Wezwał w końcu ministra wojny, aby się starał oszczędzić w stanie armii sumę potrzebną do zatrzymania dekretu. Referent komisji, dep. Leverrier mówił przeciw panu Charras, który twierdził iż w administracji szkoły politechnicznej oszczędzić można 180.000 franków. (Lamoricière prosi o głos.) W końcu wystawił stosowność wniosku jenerała Baraguay d'Hilliers, który zupełnie odpowiada potrzebom ubogich uczniów. Sprzeciwiałoby się prawdom sprawiedliwości i interesom finansowym, gdyby chciano zostać na tych bezdrożach. Lamoricière mówił za zatrzymaniem dekretu. Bezpłatność nauki spowoduje wielu do oddania się naukom matematyki. Po jego mowie uchwalilo zgromadzenie, iż przystąpi do powtórnego odczytania, po czem zamknięto posiedzenie. (P. S. A.)

(Journal des Debats o wniosku względem zakupienia stadniny w St. Cloud na rzecz państwa.)

Paryż, 23. stycznia. Journal des Debats zastanawia się w dzisiejszym swym numerze nad wnioskiem, który ma wkrótce przyjść pod obrady zgromadzenia narodowego a tyczy się zakupienia na własność państwa stadniny w St. Cloud należącej dawniej do listy cywilnej i utrzymywanej szczególnie dla rozmnożenia czystej rasy koni arabskich. Dziennik powyższy chwali wielce dotychczasową gorliwość i zasługi tyczącej się administracji i tuszy, że zgromadzenie przystanie na wniosek mniejszości komisji, izby stadniny w St. Cloud pozostawić pod terażniejszym zarządem i po zakupieniu jej na własność państwa.

(Uniewinnienie dziennika „La Presse.“ Sprawa La Plata.)

Paryż, 26. stycznia. Dziennik „La Presse“ zapozwany jak wia domo przed sąd przysięgłych okręgu Sekwany za umieszczenie artykułu z dziennika „Reforme“, który właśnie z powodu tego artykułu został osadzony, uznano wczoraj wolnym od winy. Czynnym tu wzmiankę o tym rezultacie, albowiem proces wytoczony przeciw dziennikowi „La Presse“, z powodu powagi jaką ten dziennik ma we Francyi, zwrócił na siebie daleko powszechniejszą uwagę, aniżeli inne procesa tego rodzaju sądzone w ostatnich czasach. Jestto jedna z dotkliwszych klęsk nie dla rządu, który, jak słyhać, wcale niepochwalał niezgrabnej gorliwości, jakiej pan Baroche w tym wypadku dał dowody, lecz dla ministerstwa.

Dzienniki ministerjalne niezgadają się jeszcze co do układów w sprawie La Plata. Dziennik „La Patrie“ wątpił niedawno o wy-

borze admirała Leprédour do dalszego prowadzenia tych układów, oświadczać, iż w żadnym razie niezgodziłby się z tym wyborem, dziś zaś ten sam dziennik uwiadamia, że temu admirałowi w samej rzeczy poruczono tę misję, i co większa, pochwała ten wybór, który w reszcie zdaje się dość jawnie dowodzić, że wyprawa, którą przygotowują w Tulonie i w portach wschodnich, zapewne nie przyjdzie do skutku. (Indép.)

(Wnioski: bezpłatnej nauki w politechnice; ustawy o zregulowaniu wyborów.)

Paryż, 27. stycznia. Wniosek pana Baraguay d'Hilliers żądający zniesienia bezpłatnej nauki w szkołach politechnicznych i w St. Cyr uchwalonej przez konstytuante znalazł, na wczorajszym posiedzeniu izby prawodawczej wielu przeciwników nawet między członkami większości. Zaprzeczyc się nie da, zwłaszcza co do szkoły w Saint-Cyr założonej poczęści dla podania zdatnym podoficerom środków do kształcenia się na zdolnych oficerów, żeby to było niekonsekwencyą żądać zapłaty, której większa część tych podoficerów nie jest w stanie uiścić. Powody przemawiające za bezpłatną nauką w szkole politechnicznej lubo może mniej przekonywające, niż te, które przytoczyć można za szkołą w Saint-Cyr, są jednak według naszego zdania dostateczne, by zatrzymać uchwałę konstytuanty. Lecz wiadomą jest rzeczą, że zgromadzenie obecne rzadko kiedy uwzględnia te uchwały. Oprócz tego zdaje się, że ministerjum, lubo w tym względzie na posiedzeniu wczorajszym jeszcze nieobjawiło swego zdania, jest zdecydowane popierać wniosek pana Baraguay d'Hilliers. — Łatwo więc być może, że go izba przyjmie.

Słyhać z pewnością, że wkrótce ma być przedłożony projekt ustawy względem zregulowania wyborów powszechnych. Jeżeli ta pogłoska jest prawdziwa, tedy spodziewać się można w zgromadzeniu narodowym walk, które może przewyższą w gwałtowności i namiętności wszystkie bitwy parlamentarne, jakie dotychczas staczano w izbie francuskiej. (Indép.)

(Wiadomości bieżące.)

Paryż, 28. stycznia. Od kilku dni panuje tu w świecie politycznym niezwykła cisza. W obecnej chwili opinia publiczna niczem nie jest zajęta. W salach konferencyjnych zgromadzenia narodowego, na giełdzie, w gronach politycznych, wszędzie zupełny brak nowin. — Krąży tu pogłoska, że mocarstwa europejskie postanowiły rozpocząć na wiosnę energiczne kroki przeciw Szwajcaryi, aby ją zniewolić do wydalenia wychodźców. Dodają do tego, że Prusy i Austria przesłały notę tutejszemu rządowi, z oświadczeniem, że jeżeli Francya nie zechce mieć udziału w krokach represyjnych przeciw Szwajcaryi, natenczas Austria i Prusy uczynią to bez pomocy francuskiej. Są to pogłoski, za których wiarygodność nie ręczymy. Stowarzyszenia parlamentarne podpadły obecnie zupełnie. Wielkie stowarzyszenie rady stanu rozejdzie się lada dzień. — Dzienniki mówiły wiele o „konstytucyjnym przymierzu“ pięciu jenerałów, co jednak jest czystem zmyśleniem. Więcej prawdy zawiera pogłoska o zbliżeniu się jenerałów Changarnier i Lamoricière. W samej rzeczy bowiem miały być traktowane układy, które jednak zostały bez rezultatu. Jakoż zdania polityczne tych dwóch sławnych jenerałów tak są sprzeczne, iż trwałe ich pogodzenie się jest niepodobne. Dziennik „Napoleon“ wyszedł w prawdzie znowu dnia wczorajszego, ale tak bezbarwny, iż go uważać można jakoby już nie istniał. — Pełnomocnik rosyjski, Kisseleff, wraca do Petersburga, posadę jego obejmie hrabia Stroganoff. — Dom Rothschilda zawarł dziś, jak słyhać, ostateczne układy o papieżką pożyczkę. (B. Z.)

Holandya.

(Budżet na rok 1850.)

Haga, 20. stycznia. Dziennik Staats-Courant ogłosił dziś budżet publicznego skarbu na rok 1850. Ogółowa kwota dochodów podana jest na 70,994,969 r., w której podatek gruntowy wynosi 9,966,000 osobisty 5,998,000, patentowy 2,446,000, akcyza 19,125,560, podatek niestaly 9,108,000, cło wywozowe, przywozowe i żegluga 4,533,340, a poczta 1,130,000 r. Oraz zawiera Staats-Courant także wykaz dochodów państwa z roku 1849, według którego tylko 54,029,811 r. wynosiły.

Włochy.

(Sprawy turyńskiej izby deputowanych.)

Turyń, 25. stycznia. W izbie deputowanych toczono dziś dyskusję nad emisją rentów na cztery miliony. Minister finansów oświadczył, że bankiery krajowi nie mogli dostarczyć mu pieniędzy, dla tego do zagranicznych udać się musiał. Pieniędźmi uzyskanemi namienioną emisją zamysła tylko najnaglejsze wydatki opędzić. Deputowany Moja skreślił smutny stan finansów Piemontu. Niedobór wynosi 187 milionów, a na pokrycie go chce rząd zaciągnąć pożyczkę 200 milionów lirów, przezco passywa krajowe zwiększyłyby się o dwadzieścia milionów rocznej prowizyi. W dalszym ciągu debaty robi mowca rządowi zarzuty, że trwonienie dochodów publicznych pojawia się we wszystkich gałęziach administracji, przytaczając najszczególniej pomnożenie konnicy.

Minister spraw wewnętrznych usprawiedliwiał rząd okazując lepsze stosunki kursu, które przedtem stały na 75, a teraz na 90 stoją, i utrzymywał, że po wypełnieniu przyjętych zobowiązań i podatki zmniejszyć należy. Minister wojny dowiódł, że stan armii właśnie teraz się zmniejszył; gdyż pierwiej składał się z 64.000 ludzi, a teraz jest na 50.000 zredukowany. Jedna tylko kawalerya, która przedtem złożona była z 45 szwadronów, jest teraz na 56 pomnożona. Dalszą dyskusję odroczone.

We Florency zaczęły się konferencye toskańskich biskupów pod przewodnictwem Arcybiskupa Sieny. Zamiarem tych konferencyj według dziennika Statuto jest, uczynić przygotowanie do zwołania prowincjonalnego synodu. — *Oservatore Romano* zbija rozsianą umyślnie za granicą przez rewolucyjną partję pogłoskę, że papież zamknął porty Ankony i Civitavecchii dla handlu innych narodów. Rzeczony dziennik zapewnia, że w tym względzie niewydano żadnego rozporządzenia, wyrażając oraz nadzieję, że owszem rząd użyje wszelkich środków, by zadane krajowi rany polepszeniem materyalnych stosunków zagoić. — Inne po 23. siągające wiadomości nasze z Rzymu niezawierają nic ważnego.

(Wiadomości bieżące.)

Liwna, 18. stycznia. Czujność władz naszych uwalnia nas ciągle od osób zagrażających własności. Tak przytrzymało niedawno jednego Maltańczyka, który zadał był żołnierzowi na straży stojącemu ciężkie rany nożem. — Strzelcy austriacy wyruszyli dzisiaj wcześniej zrana na rewję przed swoim jenerałem. Dla umieszczenia c. k. jazdy trzymają tu w pogotowiu potrzebne lokalności. — Dwóch majtków angielskich zranili ciężko w bójee jednego austriackiego żołnierza. Za śpiewanie piosnek rewolucyjnych skazano tu kilka osób na karę więzienia do kilku tygodni.

(Ulaskawienie.)

Parma, 15. stycznia. Gazeta urzędowa donosi, że książę raczył ulaskawić Felixa Quarantelli, skazanego przez sąd wojenny na rozstrzelanie.

Niemce.

(Rozporządzenie rządu pruskiego dla oficerów pruskich w Frankfurcie załoga stojących.)

Frankfurt, 28. stycznia. Dowiadujemy się za rzecz pewną, że za wstawieniem się tutejszej komendy dnia dzisiejszego nadeszło rozporządzenie rządu pruskiego, aby wszyscy oficerowie wojsk pruskich stojących tu załoga odtąd pobierali pieniądze kwaterunkowe. Ludność tutejsza cieszy się niemało, iż rząd pruski miasto od tak przykrego uwolnił ciężaru i że odtąd wiele dotychczas próżnych mieszkań w pruskich oficerach znajdzie lokatorów. (B. Z.)

(Projekt ogólny ustawy konstytucyjnej dla całych Niemiec.)

Sztutgarda. „Würtemb. Staatsanz.“ zawiera w numerze swoim z 23. stycznia w nieurzędowej swej części odbyty większymi czcionkami artykuł tej treści, jako już przeszło od miesiąca znajduje się w gabinetach Sztutgardzkim, Hanowerskim, Mnichowskim i Dreźnieńskim wypracowany projekt ogólny ustawy konstytucyjnej dla całych Niemiec. Projekt ten przedłożony od król. bawarskiego gabinetu otrzymał od wszystkich interesowanych w tej mierze rządów uznanie, i zawiera bliższe szczegóły co do urządzenia izby państwa i izby ludu, a obrady nad tym projektem właśnie się odbywają. (W. Z.)

Prusy.

(Przyjęcie poselstwa w izbie pierwszej.)

Berlin, 29. stycznia. I pierwsza izba niezapoznała swych trudnych obowiązków dla ojczyzny: w późnej godzinie, na uroczystej sesji dała swoje pełne znaczenia wotum dla królewskiego poselstwa. Wiedzieliśmy, że ona nieda się wyprzedzić, gdy idzie o powzięcie patryotycznego postanowienia, choćby to nawet z wielką połączone było ofiarą; wiedzieliśmy, że idąc chętnie za głosem rządu, będzie patrzeć przodem w przyszłość ojczyzny, nie zaś poza siebie na uchwały, które przedtem zapadły, wprawdzie również sumienne, ale pod wrażeniem innych okoliczności.

Izba ta przyjęła wszystkie uchwały izby drugiej bez najmniejszej odmiany, przystając zupełnie we wszystkich punktach na korzyść ukończenia konstytucyi; kraj uzna w tem większą siłę i niepodległość, niż gdyby upierając się na swoim dawniejszem lub nowszym zdaniu, odwlokł był ukończenie tego ważnego dzieła.

Po trzech tygodniach wielkiej obawy o najbliższą i dalszą przyszłość naszą, możemy się teraz znowu oddać pomyślniejszej nadziei; ciemne chmury, które zasłaniały horyzont naszego konstytucyjnego rozwoju, rozprószone są siłą poświęcającego się patryotyzmu. Jeżeli pruski lud przestraszony był poselstwem z dnia 7. stycznia dla tego, że się obawiał, aby to poselstwo zamiast poparcia, nie zatamowało albo nie zniszczyło konstytucyi, wynurzy teraz najszczerzą podziękę tym wszystkim, którzy się przyczynili do tego, że namienione dzieło teraz stanowczo i z wszechstronnym pokojem ukończone będzie.

Że to niebyło oburzeniem, jak utrzymywała opozycya, co lud uczuł przy ogłoszeniu poselstwa, ale raczej niespokojna, trwożliwa, obawa, okaże to niezadługo rezultat podwójnego wotum; z obawą o przyjęcie zniknie także nieukontentowanie z powodu ogłoszenia. Prusy będą sobie życzyć szczęścia, że już wewnątrz siebie całkiem się uporządy, a niezadługo i całe Niemce tę radość z nimi podzielać będą.

Ze tak jest w samej rzeczy, do tego przyłożyły się izby temi dniami, a korona nieda się im wyprzedzić!

(Posiedzenie pruskiej izby pierwszej.)

Berlin, 30. stycznia. Wczorajsze wieczorne posiedzenie pierwszej izby trwało od 7 godziny wieczór do 2 godziny po północy. Było ono najdłuższe a może najważniejsze ze wszystkich posiedzeń, jakie się w ciągu tej sesji odbyły. Skończyło się po sześciu poimiennych głosowaniach przyjęciem bez zmiay wszystkich uchwał drugiej izby nad projektami konstytucyi. Galerye były znowu przepełnione, za stołem ministeryalnym znajdowali się oprócz pana Schleinitz wszyscy ministrowie, a rzesito oświecona izba obejmo-

wała tą razą niezwykle znaczną liczbę członków. Po natężającym posiedzeniu porannem, na którym wszystkie stronnictwa najlepsze swe siły spotrzebowały, walka wieczorna toczyła się więcej w liczbach i gestach aniżeli w słowach i pomysłach. Niesłyszano już odznaczających się rozpraw, poprzestano tylko na głosowaniu i na wzajemnem utrudzeniu sobie zwycięstwa. Poimienne głosowania dotyczyły się mianowicie sądu przysięgłych, który przyjęto większością 99 głosów, parostwa przyjętego według poprawki deputowanego Arnim większością 37 głosów i finansów, przyjętych większością 53 głosów; nakoniec głosowano nad ustawą względem fideikomisów, które w poprawce Jordana większością 34 głosów, a w poselstwie królewskim większością 29 głosów odrzucono. Tak więc przyszedł do skutku rezultat z woli dwóch czynników legislacyi, a rzeczą korony jest teraz dopełnić przyrzeczenia danego przez ministeryum co do zaprzysiężenia konstytucyi. (B. Z.)

(Wybory berlińskie na sejm w Erfurcie.)

Berlin, 24. stycznia. Dzisiaj odbyły się wybory deputowanych na sejm Erfurtski. Udział w tem mieszkańców był żywszy niż się tego dla zachodzących okoliczności spodziewano, a stosunkowo większy jak przy wyborach do naszej drugiej izby. Z tem wszystkim jednak wypada tę okoliczność uwzględnić, iż w skutek nadanego prawa wyborowego na sejm Erfurtski zniżono liczbę ogólną prawyborców z 70,000 na 45,000, a tem samym wyłączone od wyborów większą część niższego mieszczaństwa. Z liczby 340 prawyborców jednego okręgu przybyło na wybory zaledwie 120, z innych okręgów zebrała się jednak większość, a z niektórych jeszcze szczuplejsza mniejszość. Trudno teraz jeszcze podawać w tej mierze ogólny rezultat, lecz według wszelkich pozorów możnaby przyjąć, iż niemal połowa prawyborców lub przynajmniej 40 na 100 przystąpiło do zapowiedzianych wyborów. Po większej części byli to urzędnicy, a partya konserwatywnych konstytucjonistów miała przytem odnieść zwycięstwo.

Nic nie wskazywało zewnątrz na to, iż wybory właśnie są w trakcie, a ulice nie były więcej jak zwykle ożywione, mimo to, że dnia dzisiejszego uwolniono urzędników od zatrudnienia służbowego, i w niektórych większych zakładach przerwano prace. Z tego też powodu nie wyszły po większej części tutejsze dzienniki, i tylko czasopismo „demokratyczne“ nie pozwoliło sobie tego wytechnienia. Wybory te zresztą odbyły się porządkiem machylnym; przystąpiono do wyborów — gdyż do tego wyszło było rozporządzenie. Agitacyj przedwyborowych nie było wcale, a cały akt ten odbył się bez szczególniejszego zajęcia się sprawą. (Oe. R. Z.)

Kurs lwowski.

Dnia 6. lutego.

W monecie konwencyjnój.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	5	14	5	17
Dukat cesarski	5	17	5	20
Półimperyal zł. rosyjski	9	10	9	13
Rubel śr. rosyjski	1	46 1/2	1	47 1/2
Talar pruski	1	34	1	36
Polski kurant i pięciozłotówk.	1	19	1	20
Galicyskie listy zastawne za 100 złr.	99	56	100	6
Galicyskie l. z. w kasie T. Kr.	100	—	100	24

(Kurs wekslowy wiedeński z 1. lutego.)

Amsterdam 156 3/4 p. 2. m. Augsburg 113 1/3 uso. Frankfurt 112 p. 3. m. Genua 130 1/2 p. 2. m. Hamburg 165 1/2 l. 2. m. Liwno 111 1/2 l. 2. m. Londyn 11.19 l. 3. m. Medyolan 101 l. 2. m. Paryż 133 3/4 l. 2. m. Agio duk. ces. 19 3/4. Napol. 9.3. Szufrynow 15.50. Agio srebra 12.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 5. lutego. Hr. Dzieduszycki Alfons, z Sichowa. — Skrzetuski Kazimierz, z Kosowa. — Łodyński Piotr, z Prusinowa. — Zagórski Wicenty, z Czech. — Wiśniewski Wiktor, z Strzelisk. — Orłowski Felix, z Zagrobellii. — Jouna Romuald, z Uhrynowa. — Maniewski Felix, z Sanoka. — Morawski Konstanty, z Pohorzec. — Brześciński Bronisław, z Budzina. — Trzeciński Franciszek, z Krakowa. — Onyszkiewicz Adrian, z Złoczowa. — Batowski Alexander, z Udnowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 5. lutego. Hr. Konarski Xawer, do Sanoka. — Klaninger c. k. major, do Tarnopola. — Starzyński Stanisław, do Derewni. — Gnoiński Alexander, do Krasnego. — Terlecki Felix, do Skorodna. — Strzelecki Albert, do Sambora. — Ziętarski Franciszek, do Sanoka. — Zuker Zygmunt, do Horzonicy. — Bobrownicki Władysław, do Starejsoli. — Wierzbicki Julian, do Kutkorza. — Rodkiewicz Xawer i Józef, do Krzywego. — Mrozowski Jan, do Sokółki. — Wnorowski Piotr, do Tolezowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 5. lutego

Pora	Barometr w mierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Średni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	27 7 3	+ 0,5 °	+ 2 °	zachod.	pochm. mgła
2 god. zr.	27 7 7	+ 2	+ 0,5	„	„ odwilż
10 g. w.	27 7 4	+ 1		połu. zach.	„ burza

T E A T R

Dziś: po raz pierwszy komedia w 3ch aktach: „Mieszczanie i Kmiotki“ czyli: „Handlarz bydła z Krakowskiego.“

Jutro: dramat niem. „Maria Magdalena“